

Invloedrijke levensbeschouwingen in de 20e eeuw

Auteur	Pieter van Stiphout
Team	Wikiwijs Maken Auteurs
Laatst gewijzigd	24 januari 2024
Licentie	CC Naamsvermelding 4.0 Internationale licentie
Webadres	https://maken.wikiwijs.nl/202818/

Dit lesmateriaal is gemaakt met Wikiwijs van Kennisnet. Wikiwijs is hét onderwijsplatform waar je leermiddelen zoekt, maakt en deelt.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Fascisme en Nationaal-Socialisme	4
Communisme	6
Vrijheid	8
Over dit lesmateriaal	10

Inleiding

Enthousiasme aan het begin van de Grote Oorlog

<https://maken.wikiwijs.nl/userfiles/f/f68fbf1e81365aff7b6dda73cb2d160b266a5395.pptx>

Vaak wordt bij levensbeschouwingen gedacht aan allerlei godsdiensten, zoals het christendom of de islam. Je kunt er wel of niet in geloven, geheel of gedeeltelijk. Nu zijn we daar vrij in. In de vorige eeuw zijn er ook grote niet-godsdienstige levensbeschouwingen geweest. Dat kwam door allerlei nieuwe wetenschappelijke opvattingen uit het begin van de 20e eeuw. Die hadden een grote invloed op het denken van die tijd. Ze hebben de geschiedenis veranderd.

De elite meende aan het begin van de 20e eeuw dat de wereld tot stand was gekomen door evolutie. Dat gold voor de wereld zelf, maar ook voor al het leven. Dat gold voor planten, dieren, maar ook voor mensen. Zoals er hogere dieren waren, zoals zoogdieren, zo waren er ook lagere diere, zoals insecten. Dat zou dan ook gelden voor mensen. Er waren dan hogere en lagere mensenrassen. Verschillende mensenrassen leefden in verschillende landen. Dit werd toen soms wetenschappelijk racisme genoemd. Die leefden dan in verschillende landen. Elites in de Westerse landen wilden hun bevolking naar een hoger niveau brengen. Ze geloofden dat het eigen land beter is dan de meeste andere landen. Dat wordt nationalisme genoemd. Dat werd ook op scholen verteld. Een land als Duitsland vond zichzelf erg goed, maar vond dat het achtergesteld was. Een oorlog zou in het denken van de elites van die tijd geen slecht idee zijn, want de minder slimme mensen schieten elkaar dood. Bovendien kon zo opnieuw worden gezien welk land echt het beste was, althans in Europa. Omdat de Europese landen koloniën over de hele wereld hadden, werden ook die er bij betrokken. Zo was er niet veel nodig om een grote wereldoorlog te beginnen.

https://www.youtube.com/watch?v=FereKo_oK_w&list=PLi_srCikhtghrNa6Ti1d4aSyPQzQ3JI63&index=46

aanleiding

Noem enkele levensbeschouwelijke en levensbeschouwelijke achtergrond die meespeelden bij het

uitbreken van de Eerste Wereldoorlog

Fascisme en Nationaal-Socialisme

Het oorlogszuchtige karakter van het fascisme

Voor de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) uitbrak, waren de godsdiensten de grootste levensbeschouwingen. Daarna werden andere levensbeschouwingen, het fascisme en het communisme steeds belangrijker. Het fascisme heeft als uitgangspunt dat het eigen volk, en dus het eigen ras, het beste is. Dit vloeit dan voort uit de evolutie van de wereld. Ze vonden dat de sterkste, of de best aangepaste, uiteindelijk de winnaar is. Dat volgde immers uit de evolutie van de dierenwereld. In de dierenwereld is het immers ook eten of gegeten worden. Fascisten vonden dan ook dat mensen niet meer dan slimme dieren waren. Waarom zou je dan moeilijk doen over het doden van mensen, terwijl je niet moeilijk doet over het doden van dieren? Dat eigen volk heeft dan een sterke leider. Die was dan weer het verste in de evolutie.

Het was de taak van de elite om het volk op te voeden. Daarvoor moesten de vrijheden van iedereen worden beperkt. Via de media werd het volk dan verteld wat belangrijk is en wat de successen waren van de fascistische leiders. De zin van ieders leven was een bijdrage te leveren aan het sterk maken van het eigen volk. Dat kon desnoods ten koste van andere volkeren.

De bekendste fascistische leiders waren Adolf Hitler in Duitsland en Benito Mussolini in Italië. Christelijke ideeën, zoals het opkomen voor de zwakken, vonden ze maar ouderwets en onwetenschappelijk. Je kon beter je energie steken in het beter maken van je eigen volk. Vaak waren ze daarin agressief, zelfs oorlogszuchtig naar andere volkeren. Het is dan ook niet vreemd dat niet lang na de Eerste Wereldoorlog een Tweede Wereldoorlog kwam. Het Duitse en Italiaanse verlies van deze oorlog betekende dan ook het einde van fascistische ideeën. Na de Tweede Wereldoorlog waren dan ook alle landen het erover eens dat iedereen gelijk was, ongeacht, ras, geslacht, godsdienst, etc.

https://www.youtube.com/watch?v=F7VOKMbOuU8&list=PLi_srCikhtggb0XZKcFfRUfK8Zew21W5y&index=47

uitgangspunten

Schrijf in je schrift de belangrijkste uitgangspunten van het fascisme die worden genoemd in de bovenstaande video.

Communisme

Ook het communisme was oorlogszuchtig

De tweede levensbeschouwing die de wereld heeft veranderd is het communisme. Deze levensbeschouwing is tegen godsdiensten en is grotendeels gebaseerd op ideeën van Karl Marx. Hij geloofde dat de evolutie van de landen ervoor zou zorgen dat ze communistisch werden. De volgers van Marx vonden dat zijn ideeën desnoods met geweld en moorden mogen worden verspreid. Dat noemen ze Revolutie. Ze zijn niet nationalistisch zoals de fascistten, maar vinden dat iedereen communistisch moet worden. Verder vinden ze dat iedereen in meer of mindere gelijk moet zijn en dat de verschillen in lonen niet te groot mogen zijn. Iedereen moet zich houden aan de ideeën van het communisme. Tegenstanders van het communisme konden daarom in de gevangenis belanden, of nog veel erger. Dat gebeurde zelfs met gelovige mensen, ook al deden ze niemand kwaad.

Aan het einde van de Eerste Wereldoorlog is in de Russische landen na een lange burgeroorlog het communisme ingevoerd in wat toen de Sovjet Unie werd genoemd. Na het succes in de Tweede Wereldoorlog werd in tientallen jaren erna een groot deel van de wereld in meer of mindere mate communistisch. Omdat de bevolking moest doen wat de communistische regering zei, kwamen er weinig nieuwe ideeën. Daardoor veranderde weinig in de communistische landen en werden ze steeds armer in vergelijking tot de westerse landen. Vreemd genoeg is het communisme in Europa vreedzaam geëindigd in Europa. Nu zijn maar weinig landen echt communistisch.

https://www.youtube.com/watch?v=FWysTxdnV1M&list=PLi_srCikhtggb0XZKcFfRUFK8Zew21W5y&index=45

vraag over de video

Bekijk de video aandachtig. Noem minimaal 3 redenen waarom het communisme in landen als de Sovjet Unie en China in feite horror is.

Vrijheid

Poster uit 1943 met redenen voor de Amerikaanse strijd

In de landen met de fascistische of de communistische levensbeschouwing kende de bevolking geen vrijheid. Je moest geloven in wat de leiders van het land zeiden. Een eigen levensbeschouwing kon gevaarlijk zijn. Nu hebben we wel vrijheid. We mogen geloven wat we willen. We hebben ook de vrijheid om kritiek te leveren op de regering.

Maar zijn we wel echt vrij? Propaganda van regeringen uit de vorige eeuwen, is vervangen door reclames van bedrijven. We zien nu iedere dag veel ideaalbeelden voorbij komen. We hebben het geluk dat we nu veel rijker zijn dan vroeger. Daardoor hebben we de mogelijkheid om keuzes te maken.

Die rijkdom heeft wel een keerzijde. Als we niet actief zijn, dan lopen we het risico ons leven te laten bepalen door de reclames. Dat kan ons na verloop van tijd ontevreden maken. Je ziet immers voortdurend dingen die erg goed lijken te zijn en die je niet hebt. Net zoals in de tijden van het fascisme en het communisme, hebben we de taak om goed na te denken over alles. Het is de taak om alles ook eens bekijken vanuit andere invalshoeken. Het is de taak om onszelf de vraag te stellen: waarom denk ik zoals ik denk?

https://www.youtube.com/watch?v=2WeS2csDUyk&list=PLi_srCikhtggb0XZKcFfRUFK8Zew21W5y&index=2

vraag over de video

Bekijk de video goed. Noem 2 argumenten waarom we nu niet zo vrij zijn als we eigenlijk denken

--

Over dit lesmateriaal

Colofon

Auteurs	Pieter van Stiphout
Team	Wikiwijs Maken Auteurs
Laatst gewijzigd	24 januari 2024 om 21:08
Licentie	De Internationale Creative Commons 4.0 licentie waarbij de gebruiker het werk mag kopiëren, verspreiden en doorgeven en afgeleide werken mag maken onder de voorwaarde: Naamsvermelding, zie http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/ . Meer informatie over de CC Naamsvermelding 4.0 Internationale licentie licentie.

Aanvullende informatie over dit lesmateriaal

Van dit lesmateriaal is de volgende aanvullende informatie beschikbaar:

Leerniveaus	VWO 2, VWO 1, HAVO 2
Leerinhoud en doelen	Levensbeschouwing, De tijd van de wereldoorlogen (1900 - 1950), Geschiedenis, Geestelijke stromingen
Eindgebruiker	leerling/student

Bronnen

https://www.youtube.com/watch?v=FereKo_oK_w&list=PLi_srCikhtghrNa6Ti1d4aSyPQzQ3Jl63&index=46
https://www.youtube.com/watch?v=FereKo_oK_w&list=PLi_srCikhtghrNa6Ti1d4aSyPQzQ3Jl63&index=46

https://www.youtube.com/watch?v=F7VOkMbOuU8&list=PLi_srCikhtggb0XZKcFfRUFK8Zew21W5y&index=47
https://www.youtube.com/watch?v=F7VOkMbOuU8&list=PLi_srCikhtggb0XZKcFfRUFK8Zew21W5y&index=47

https://www.youtube.com/watch?v=FWysTxdnV1M&list=PLi_srCikhtggb0XZKcFfRUFK8Zew21W5y&index=45
https://www.youtube.com/watch?v=FWysTxdnV1M&list=PLi_srCikhtggb0XZKcFfRUFK8Zew21W5y&index=45

https://www.youtube.com/watch?v=2WeS2csDUyk&list=PLi_srCikhtggb0XZKcFfRUFK8Zew21W5y&index=2
https://www.youtube.com/watch?v=2WeS2csDUyk&list=PLi_srCikhtggb0XZKcFfRUFK8Zew21W5y&index=2